

**Najwyższa Izba Kontroli
Delegatura w Zielonej Górze**

Zielona Góra, dnia grudnia 2011 r.

**Pan
Waldemar Kozłowski
Naczelnik Urzędu Celnego
w Zielonej Górze**

LZG - 4101-13-01/2011, P/11/023

WYSTĄPIENIE POKONTROLNE

Na podstawie art. 2 ust. 1 ustawy z dnia 23 grudnia 1994 r. o *Najwyższej Izbie Kontroli*¹, zwanej dalej „ustawą o NIK”, Najwyższa Izba Kontroli Delegatura w Zielonej Górze skontrolowała Urząd Celny w Zielonej Górze w ramach tematu *Opodatkowanie akcyzą wyrobów alkoholowych w 2010 r. i w I półroczu 2011 r.*

W związku z kontrolą, której wyniki przedstawione zostały w protokole kontroli podpisanym 28 listopada 2011 r., Najwyższa Izba Kontroli, na podstawie art. 60 ustawy o NIK, przekazuje Panu Naczelnikowi niniejsze wystąpienie pokontrolne.

Najwyższa Izba Kontroli pozytywnie ocenia działalność Urzędu w kontrolowanym zakresie.

1. W okresie objętym kontrolą dochody z podatku akcyzowego od napojów alkoholowych zaewidencjonowane na podstawie złożonych deklaracji wyniosły odpowiednio 256,5 tys. zł w 2009 r., 134,6 tys. zł w 2010 r. i 29,9 tys. zł w I półroczu 2011 r. Na dzień 30 czerwca 2011r. w Urzędzie zarejestrowano 29 podatników podatku akcyzowego od wyrobów alkoholowych. W badanym okresie wyrejestrowano i zarejestrowano jednego podatnika.

Rejestracja zmian w systemie ewidencji podatników ZEFIR dokonywana była bezzwłocznie. Jedyne zastrzeżenie NIK w tym zakresie dotyczyło nie poinformowania podatnika o wykreśleniu z rejestru, co stanowiło naruszenie obowiązku określonego w art. 19

¹ Dz. U. z 2007 r. Nr 231, poz. 1701 ze zm.

ust. 5 ustawy z dnia 6 grudnia 2008 r. *o podatku akcyzowym*². Przyczyną naruszenia ww. wymogu było przeoczenie pracownika Urzędu. Informację o wyrejestrowaniu z systemu ewidencji wysłano do podatnika w trakcie kontroli NIK.

2. W Urzędzie prowadzony był monitoring terminowości składania przez podatników deklaracji podatku akcyzowego. Ze względu na niewielką liczbę podatników podatku akcyzowego, nie określano odrębnymi regulacjami w tym zakresie i nie sporządzano okresowych raportów z systemu ZEFIR. Kontrola terminowości przypisana została wybranym pracownikom Referatu Akcyzy i Gier i zdaniem NIK prowadzona była skutecznie. W kontrolowanym okresie stwierdzono trzy przypadki złożenia deklaracji po terminie określonym w art. 21 ust. 1 ustawy *o podatku akcyzowym*. Dwie sprawy zostały przekazane do Sekcji Dochodzeniowo-Śledczej, w celu przeprowadzenia postępowania karno skarbowego, zgodnie z postanowieniami ustawy z dnia 10 września 1999 r. *Kodeks karny skarbowy*³. W trzecim przypadku ustalono, że podatnik nie był zobowiązany do składania deklaracji.

3. W kontrolowanym okresie Naczelnik wydał jedną decyzję w sprawie udzielenie ulgi w spłacie zobowiązania w podatku akcyzowym od wyrobów alkoholowych – prawidłowo umarzając zobowiązanie podatkowe w wysokości 6.795 zł. Decyzja podjęta została w oparciu o zgromadzony materiał dowodowy, z uwzględnieniem interesu publicznego oraz ważnego interesu podatnika, tj. przy uwzględnieniu przesłanek ustalonych art. 67a ustawy z dnia 29 sierpnia 1997 r. *Ordynacja podatkowa*⁴, w terminie określonym w art. 139 §1 ustawy. Postępowanie w sprawie umorzenia zobowiązania podatkowego przeprowadzone zostało zgodnie z przepisami ww. ustawy, zapewniając podatnikowi czynny udział na każdym etapie postępowania.

4. Działania Urzędu podejmowane w zakresie zapobiegania, wykrywania i zwalczania nieprawidłowości w poborze podatku akcyzowego od wyrobów alkoholowych, były prowadzone rzetelnie i adekwatnie do zagrożeń zidentyfikowanych na terenie działalności Urzędu.

Wykorzystując System Wczesnego Ostrzegania Akcyzowego, generujący komunikaty informacyjne lub ostrzegawcze o przesyłkach akcyzowych na terenie UE, Urząd wysłał 13 komunikatów informacyjnych dotyczących przewozu nieskażonego alkoholu etylowego

² Dz. U. z 2009 r. Nr 3, poz. 11

³ j. t. Dz. U. z 2007 r. Nr 111, poz. 765 ze zm.

⁴ Dz. U. z 2005 r. Nr 8, poz. 60 ze zm.

i otrzymał jeden komunikat informacyjny o zakupie wyrobów alkoholowych przez podatnika zarejestrowanego w Urzędzie. Informacje przekazane w komunikacie zweryfikowane zostały w trakcie przeprowadzonej kontroli przyjęcia, która nie wykazała nieprawidłowości. Raport zwrotny został umieszczony w EWSE bezzwłocznie po kontroli. W przypadku komunikatów wysyłanych Urząd nie uzyskiwał informacji zwrotnych o sposobie wykorzystania komunikatów.

W odpowiedzi na pismo Szefa Służby Celnej z 24 czerwca 2010 r. zawierające zalecenia mające wpłynąć na skuteczniejsze zapobieganie nieprawidłowościom w obrocie alkoholem etylowym skażonym oraz pismo z 23 marca 2011 r. w sprawie wytypowania do kontroli przedsiębiorców dokonujących importu płynów do spryskiwaczy i płynów przeciwoblodzeniowych, w Urzędzie podjęto następujące działania:

- dokonano analizy podmiotów mogących spełniać kryteria przedstawione w ww. pismach,
- przeprowadzono pięć kontroli u podatników dokonujących zakupu alkoholu skażonego i płynu do spryskiwaczy, każdorazowo po otrzymaniu z urzędów celnych informacji o obrocie tymi towarami,
- w okresowych sprawozdaniach do Izby Celnej w Rzepinie informowano o informacjach otrzymywanych z innych urzędów celnych oraz o wynikach przeprowadzonych kontroli doraźnych w tym zakresie,
- przeprowadzono analizę rejestru ryzyka pod kątem zaleceń przedstawionych w ww. pismach.

Przeprowadzone kontrole doraźnie nie wykazały nieprawidłowości, zakupiony skażony alkohol przeznaczony był do produkcji zmywaczy do paznokci a płyn do spryskiwaczy sprzedawany był w oryginalnych opakowaniach odbiorcom detalicznym. Na terenie działalności Urzędu nie stwierdzono działalności podmiotów zajmujących się obrotem alkoholem etylowym skażonym ani importem płynów do spryskiwaczy, z związku z czym Referat Kontroli Przedsiębiorców nie przeprowadzał odrębnych kontroli, nieujętych w planie.

W przeprowadzonych 630 kontrolach napojów alkoholowych w jednostkach handlu detalicznego, zakładach gastronomicznych i hurtowniach, nieprawidłowości ujawnione w 10 przypadkach dotyczyły jedynie: odklejonych banderol z opakowania - 48 butelek alkoholu oraz uszkodzeń lub nieważności znaków akcyzy na opakowaniach - 118 butelek. Wartość zajętego towaru wyniosła 5.123,11 zł a koszt zakupu przez podatników banderol legalizacyjnych 215,80 zł. W trakcie kontroli nie stwierdzono wprowadzania do obrotu alkoholu pochodzącego z nielegalnej produkcji lub powstałego na bazie alkoholu skażonego.

Kontrolerzy Urzędu Celnego w zasadzie nie korzystali z możliwości pobrania próby alkoholu do badań laboratoryjnych, mimo takich uprawnień wynikających z przepisów ustawy z dnia 27 sierpnia 2009 r. *o służbie celnej*⁵. Tylko w jednym przypadku pobrano alkohol do próby polowej, która nie wykazała nieprawidłowości w składzie alkoholu. Zdaniem Kierownika Referatu dozoru w pozostałych kontrolach brak było podstaw do pobierania prób alkoholu, ponieważ nie było zastrzeżeń kontrolujących co do prawidłowości oznaczeń wyrobów akcyzowych oraz do oryginalności wyrobów i banderol. Kierownik zauważył również, że analiza wyników przeprowadzanych kontroli wskazuje, iż ryzyko wystąpienia nieprawidłowości w obrocie wyrobami alkoholowymi na terenie działalności Urzędu Celnego jest niskie.

W celu utworzenia sprawnego systemu zarządzania obiegiem informacji, zagwarantowania racjonalnego sprawowania kontroli przez organy celne oraz zapewnienia administracji celnej profesjonalnej informacji do kontroli, Naczelnik powołał zespół koordynacyjny, do którego zadań należało m.in.: gromadzenie, przetwarzanie i analizowanie i rejestracja informacji na temat obszarów ryzyka związanych z funkcjonowaniem Urzędu, opracowanie rejestru ryzyka na poziomie Urzędu, składanie do Wydziału Zarządzania Ryzykiem Izby Celnej zapotrzebowania na informacje o znaczeniu taktycznym i operacyjnym dla komórek organizacyjnych Urzędu. W opracowanych i aktualizowanych rejestrach ryzyka na lata 2010 i 2011, wyodrębniono obszary ryzyka związane z obrotem alkoholem etylowym skażonym i nieskażonym oraz obrotem wyrobami winiarskimi z pominięciem przepisów sanitarnych i opodatkowania. Prawdopodobieństwo wystąpienia w wymienionych obszarach ryzyka ustalono na średnie a skutki wystąpienia zdarzeń w tych obszarach oszacowano jako niskie.

Poza kontrolami doraźnymi przeprowadzonymi w wyniku otrzymanych informacji o zakupie alkoholu skażonego i płynu do spryskiwaczy, Referat Dozoru przeprowadził 19 kontroli doraźnych w podmiotach zużywających alkohol skażony. W kontrolowanym okresie kontrolerzy Urzędu Celnego przeprowadzili ponadto 41 wspólnych działań ze strażą graniczną i 7 działań z policją, celem kontroli wprowadzania do obrotu napojów alkoholowych z nielegalnej produkcji lub powstałych na bazie odkażania alkoholu etylowego. W trakcie kontroli przeprowadzonych na bazarach i targowiskach nie ujawniono nieprawidłowości.

⁵ Dz. U. Nr 168, poz. 1323 ze zm.

Analizując w trakcie kontroli bariery utrudniające osiągnięcie lepszych wyników w wykrywaniu oraz ograniczaniu nieprawidłowości w poborze podatku akcyzowego od wyrobów alkoholowych, Naczelnik Urzędu nie zidentyfikował nowych zagrożeń lub mechanizmów oszustw dotyczących wyrobów alkoholowych. Na terenie działania Urzędu Celnego nie stwierdzono występowania podmiotów dokonujących skażenia alkoholu etylowego, ani podmiotów produkujących wyroby na bazie skażonego alkoholu etylowego (rozcieńczalniki i rozpałki do grilla). W opinii Naczelnika, do zwiększenia wykrywalności przestępstw w tym zakresie mogą przyczynić się nowe uprawnienia Służby Celnej określone w art. 75b ustawy *o służbie celnej*. Jedynym ograniczeniem wskazanym przez kierownictwo Urzędu był uciążliwy obowiązek każdorazowego uzyskiwania upoważnienia do przeprowadzenia kontroli w jednostkach handlu detalicznego, zakładach gastronomicznych czy hurtowniach, a umożliwienie prowadzenia tych kontroli w oparciu o upoważnienie stałe wpłynęłoby na ich efektywność i objęcie kontrolą większej ilości podmiotów.

Zgodnie z treścią art. 61 ust. 1 ustawy o NIK, w terminie 7 dni od daty otrzymania niniejszego wystąpienia pokontrolnego przysługuje Panu Naczelnikowi prawo zgłoszenia na piśmie do dyrektora Delegatury NIK w Zielonej Górze, umotywowanych zastrzeżeń w sprawie ocen i, uwag zawartych w tym wystąpieniu.